

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIV.

V Ljubljani 15. velciga serpana 1861.

List 17.

Bog.

Strune, zadanite veličastno.
 „Bog“ besedo sveto vpletam v vas.
 Pojte, kaj mu je, kaj ni mu lastno.
 Ponovite pesem mnogih glas! —
 Če Neskončniga tud čem slaviti.
 Ki presega kinč vsih poezij,
 Misel novih vendar ni dobiti,
 Ker le vem, kar sam vsem govori. —
 Toraj ponavljam le don ljubeznjivi.
 Ki slavo pevov obsega ga cvet.
 Tebi, ki v luči si nedosegljivi,
 Čutim Te v sercu. Te priča mi svet.

Bog, Ti stvarnik moj, si duh prečisti.
 Ki si dal življenje vsem stvarcem;
 Kje je bistri um, kje jezik tisti.
 De bi umel, rekel Te, ne vém.
 Laglje bi povedal skor, kaj nisi,
 In ko bi nastel reči že vse.
 Rekel bi: „Kar to ni, Bog, to Ti si.“
 Vendar, kaj si, bi ne vedil še.
 Umnosti žarki tu malo mi zdajo,
 Ali de vem Te saj, kak sim vesel!
 Z njimi pa de Te slavim, ki spoznajo
 Bolj Te ko jaz, sim za strune prijel.

Ti edini mériš vekovitost,
 Praviš: Jaz le sim od vekomaj;
 Kdo razume skrivno čudovitost.
 De pri Tebi je le — večni zdaj!
 Toraj večni si, ne stvar začeta,
 Svoj stvaritelj — nestvaritelj sam.
 Eden si, pa si Trojica sveta,
 Vreden res, de slavo vso ti dam.
 Čudim svetov se nešteti svetlosti.
 Ino brez mérní daljavi nebá.
 Čudne neskončno bolj Tvoje skrivnosti
 So in med njimi prečudna je ta! —

Kar se na vesoljnem Tvojem svetu.
 Bodi kadar hoče si, zgodi,
 V katerem koli tud prihodnjem letu.
 Tvoji vsevednosti skrito ni.
 Steješ svojih vsih stvari kardela.
 Kar jih bilo je, in kar jih bo;
 Naj skrivnejši misli, želje, dela
 Gleda Tvoje vse videče oko.
 Naj se le skrije človeško vse znanje.
 Človek vé, kar mu Ti Svojiga daš;
 Pač se spodobi Ti občudovanje:
 Vekov rojenja v spominu imaš.

Vse se vklanja premodrosti Tvoji,
 Nikdar res Ti nič ne spodleti,
 V vsemogočnosti si vsvaril svoji
 Vidne in nevidne vse reči;
 Roka Tvoja milo vse ohrani.
 Jaz po Tvoji milosti živim;
 Červi skriti v tami so Ti znani.
 Ko pred tronam rajskim Kerubim.
 Bitje mogočno, premodro, dobrotno!
 Molim Te v prahu, pred Tabo medlim.
 Revše nevedno, nezmožno, slabotno.
 Vendar mogočen, ker v Tebi živim.

Bolj ko diamanti, vsi kristali.
 Bolj ko solnce samiga svitlost.
 Se blišči v lepoti večni zali
 Tvoja neizmerjena svetost.
 Lastna Ti je tudi vsa pravica.
 Milost daš neskončno vsem stvarcem.
 V Tebi sama sveta je resnica.
 Blaga in zveličavna ljudem.
 Svet si nam trikrat, tako ponavlja
 Serati Tebi nebeski pojo.
 Svest si brez konca, tako tud jeclja.
 Milost neskončna! vse ljudstva ženó.

Tak, popoln, nad bitja vse mogočen
 Si, si bil, in boš na vekomaj.
 Umu tamnemu ne zmír odročén.
 Jasniši enkrat mu boš, ko zdaj.
 Cilj in konec Ti si nam edini.
 Si blagosti preobilne vir.
 Si vidljiv v nebeski domovini.
 Sreča naša, radost, sladki mir!
 „Sursum corda“ tedaj zadanite
 Strune, nazadnje mogočno naglas.
 „Serca ad kvisko!“ in Njega slavite.
 Ki vas osrečil za večni bo čas.

A. Olski.

Blagoslovila ali žegni matere katoliške Cerkve.

(Dalje.)

Posvečevanje sv. olj.

Posebno imenitna reč pri mnogih cerkvenih opravilih so svete olja. Že v stari zavezi so mazili s sv. oljem kralje, vikši duhovne in preroke, torej so taki pogosto maziljenec Gospodovi imenovani, katero ime je močno imenitno in častljivo; zato se tudi Sin Božji kakor Kralj, Veliki mašnik in prerok, Kristus ali Maziljenec imenuje. Tudi so mazili svete posode šotorja in tempeljna, ter jih tako v Božjo službo odločevali in posvečevali.

Maziljenje s svetimi olji je tudi kersanstvo sprejelo in ohranilo: sv. Bazilij imenuje to sega apostoljsko izročilo. Tudi sv. Jakob v svojim listu od maziljenja govori.

Katoliška Cerkve ima trojno olje pri svojih svetih opravilih, namreč: sv. krizmo (chrisma), olje za kersenike in posvečence (oleum catechumenorum), in olje za bolnike (oleum infirmorum).

1. S sv. krizmo katoliška Cerkve maže kersenike po sv. kerstu na glavi, birmance na čelu, škofe, ko se posvečujejo, na glavi in na rokah, nadalje cerkve, altarje, zvonove pri njih posvečevanju itd.

2. Olja kersencov in posvečencev je treba pri obnovljevanju kersne vade, pri kersvanju predenj se kersence kersti (ko se pomaže na persih in med pleči), pri duhovskim posvečevanju, pri maziljenju kraljev itd.

3. Olje bolnikov je odloženo za bolnike, ki se jim deli zakrament sv. poslednjega olja, in za posvečevanje zvonov, in takrat se tudi s krizmo zmeša.

Svete olja posveti škof veliki četertik med sveto mašo. To lepo, imenitno in spodbudno opravilo se tako le godi:

1. Nekoliko po povzdigovanji (po molitvi: Nobis quoque peccatoribus, tudi nam grešnikom), gre škof od altolja bolj v sredo cerkve k mizi, ki je v ta namen pripravljena. Dvanajst mašnikov v belih mašnih plajših škofa obdaja, v spomin dvanajstih apostolov, ki jih je Jezus ta dan krog sebe imel. Zraven tih je še sedem diakonov in sedem poddiakonov v belih levitih, katerih eni svete olja nosijo. Vsi stojé v dvojni versti od škofa proti velikemu altolju, nar bližej pri škofu mašniki, potlej diakoni in poddiakoni, de je silo častljivo in spodbudno viditi, kakor pri zadnji večerji.

2. Škof nar poprej opravi blagoslovne molitve nad oljem za bolnike. Pri tih molitvah škof prosi, naj bi Bog tiste, ki bodo s tem oljem maziljeni, po moči sv. Duha dušnih slabost ozdravil, jih po svojim usmiljenji z odpuščenjem grehov tolažil, zoper skušnjave varoval, jih s poterpežljivostjo in vdanostjo v Božjo voljo pri bolečinah in britkostih poterdoval, in kolikor je Bogu dopadljivo in bolniku v zveličanje, tudi njih telesne bolečine hladil, njih bolezen lajšal in jim zopet zdravje dopustil. — Zdaj se sv. maša nadaljeva.

3. Po zavživanji se posveti krizma in olje za keršnike in posvečence. To se tako-le opravlja.

a) Sv. krizma je iz olja in balzama, torej se nar pred blagoslovi balzam in se potem olju primeša v znamenje in spomin, de se je v Jezusu Kristusu Božja natora s človeško sklenila.

b) Potem dihu škof v sv. krizmo in sveto olje za keršnike, za njim pa tudi vsi dvanajsteri duhovni zaporedama. S tem se naznanja, de s pomaziljenjem s sv. oljem bodo ljudje sv. Duha prejemali, kakor so ga apostoljni nekda prejeli po navdihnjenji Kristusovim. Nato moli molitev, v kateri prosi, naj sv. Duh z močjo svoje gnade mazili tiste, ki se pri sv. kerstu spoznajo h Kristusu Maziljencu; naj jih pri sveti birmi v veri v Jezusa Kristusa zoper vsako skušnjavo in zapeljanje poterdi; naj tudi mašnike, škofo in vladarje, ko se za višji Cerkve in države mazilijo, s tistimi čednostmi obdaruje, ktere jih delajo pred vsim častitljive in zmožne, de bi svoj visoki poklic po Božjim namenu spoštovali.

c) Po dokončanem posvečevanju pozdravlja škof in za njim dvanajsteri mašniki zverstama sveto olje in sv. krizmo, ker se po trikrat na kolena veržejo in pojó po trikrat zaporedama, pred sv. oljem keršnikov: „Ave sanctum Oleum“ (pozdravljeno bodi, sv. Olje)! in pred sv. Krizmo: „Ave sanctum Chrisma“ (pozdravljeno bodi, sv. Krizma)! Po pozdravu vsakteri kušne posodo sv. olja in sv. krizme ob robu. To pozdravljanje naznanuje veselje in hvaležnost vernih kristjanov, de je Zveličar ss. zakramente postavil, pri katerih se te svete olja rabijo, ter se v njih po milosti Božji grehov očistujemo in k sv. življenju poterujemo. Te svete olja se potem do vsih farnih cerkev cele škofije razposiljajo in služijo pri deljenji ss. zakramentov in obnovljevanji kerstne vode do ravno tistiga dne družiga leta.

To posvečevanje ss. olj se mende zato godi ravno veliki četertek, ker so v starih časih veliko saboto kerševali in je bilo pri sv. kerstu ss. olj potreba, ki se pa niso mogle pripravno veliki petek posvečevati, ker sveta Cerkev tisti dan žaluje zavolj Kristusove smerti. (Dal. nasled.)

Pogovor dveh protestantov od Lutrovih nauk.

Poleg nemškega. — Spisuje Marošič.

Šesti pogovor.

Od skrivne spovedi.

Vilko. Sim že ušesa pripravil, povej mi Bogoljub, kje kaj Luter govori od skrivne spovedi?

Bogoljub. Tega mi ni treba dalje iskati, list obernem in imam (stran 66. b): „Zatorej med skrivno spoved ne spada noben greh, kakor ta, kteriga človek očitno za smertin greh spozná, in kteri ob času vest tare in grize; če bi (človek) se mogel vsih grehov spovedati, bi se mogel vsak trenutek spovedovati. — Vender ni brez boljšanja, de se človek malih grehov spoveduje, posebno če se nobenih smertnih grehov ne zavé in ne spomni.

V. To mi je sopen nekaj noviga: Luter dela s papeževci razloček med smertnimi in odpustljivimi grehi.

B. Da, dragi moj, katoličani učé dansi, kar je Luter 1518 kot reformator učil, in 1525 še poterdil, de odpustljivi grehi človeka ne pogubijo, smerni grehi pa. Vzemi čertti zvezek v roke in iši stran 27, b, kaj je on v letu 1525 pri razlaganji sedmiga psalma pisal; beri tudi, ni dolgo; lej tukaj!

V. — „Kajti resnično je, de odpustljivi grehi človeka ne pogubijo.“ — Pomozi Bog! na zadnje se bo še vic s papeževimi prijel.

B. To se bo pozneje skazalo. Zdaj hočeva od spovedi na uho, ali kakor on imenuje, od skrivne spovedi govoriti, in viditi, koliko je je on čislal. Že ga imam prvi zvezek pred seboj; . . . in na strani 512, a, stoji, leta 1521 pisano: Skrivno spoved spoštujem kot deviatvo in čistost. . . .“

V. Tako! po tem skleneš, de jo (spoved) on visoko ceni?

B. Le počakaj, nisva še pri kraji. On pravi: „Jo spoštujem kot deviatvo in čistost, drago in zveličavno reč. O, vsim vernim bi moglo prav žal biti, ko bi skrivne spovedi ne bilo, in vsi kristjani bi mogli Boga serčno hvaliti, de nam je spoved pripušena in dana!“

V. Na te verstice ni treba veliko gledati.

B. Le ne bodi prenagel; naj še listek prebernem in berem str. 513, a: „Skrivna spoved je milosti poln zaklad, v njem Bog kaže in ponuja svoje usmiljenje in odpušanje vsih grehov.“ — Še nekaj stran 516, b, piše Luter, zakaj naj se spovedujemo: „De se pa radi in voljno spovedujemo, nas dva nagiba k temu spodbadata. Pervi, sveti križ, to je, sramožljivost in sramota, de se človek voljno odkrije pred drugim človekam, in sam sebe toži in zaničuje; to je drag košček svetiga križa. O, ko bi mi vedili, kakošno terpinčenje tako radovoljno osramotenje odverne, in kako Boga usmiljeniga stori, de se človek Bogú v čast vniči in poniža, bi spoved tudi jezero milj hodá iskali. . . .“ V takim pomenu piše dalje stran 517, a: „Noben post, nobena molitev, noben odpustek, nobeno romanje, nobeno terpljenje ni tako dobro, kakor to voljno osramotenje in ponižanje, ko v tem človek do kraja v nič djan, ponižno gnade spozná. Bog hotel, de bi bila navada, de bi se očitno pred vsim svetam skritih grehov spovedovali, kakor je storil Avgustin! O Bog! kako gnapolni ljudje bi bili mi zlo zlo naglo, drugači tjekaj ne pridemo, tudi z nikakoršnim ojstrim življenjem ne. In kaj pa je, de se pred enim samim človekam tako sramujemo, ko vender moramo o smerti (ki ni dalje od nas) tako sramoto prestati pred Bogam, vsimi angeli in hudiči; to bo tisučkrat težje za nas; temu pridemo lahko v okom z malo sramoto pred enim človekam. Tudi ne vém, če

ima pravo živo vero, kdor noče toliko terpeti, ali se v terpljenje podati, de je pred človekam osramoten, in tako maliga koščka svetiga križa noče nositi. . . .“

Vilku prihaja zmirej hujše!

B. To je prvi nagib in vzrok, ki naj nas k spovedi nagne; drugo je na sledeči strani 517, b popisano. Drugi vzrok in nagib za radovoljno spoved je draga in blaga obljuba božja v besedah Mat. 16.: „Kar boš odvezal, naj je odvezano;“ in Jan. 20.: „Kterimu boste grehe odpustili, naj so mu odpušeni. . . .“ — Kaj misliš zdaj od tega!

V. Tih nagibov in vzrokov ni ovreči; kolikor pa zapazim, govori Luter le od radovoljne spovedi; meni li Luter, de je spoved potrebna?

B. Odgovor tam beri v petim zvezku, stran 232, b, in 233, a.

V. Oj, dolgo je to! — nič ne dé. „Kristus tukaj jasno govori, de hoče ključe Petru dati. Ne recite, de ima dvoje ključe, temuč ključe, ktere sam ima, in nobenih drugih nima, te da Petru. Ravno kakor bi hotel reči: Kaj zijaš proti nebesam za mojimi ključi? ne slišiš, de sim jih dal Petru. Res, nebeški so ključi, pa niso v nebesih; pustil sim jih tukaj na zemlji, ne išči jih ne v nebesih, ne drugej, temuč najdi jih v Petrovih ustih, simo sim jih položil. Petrove usta so moje usta, njegov jezik je mošnja mojih ključev, njegova služba je moja veza, njegova odveza je moja odveza, njegovi ključi. Nimam drugih, tudi ne vem za druge, kar ti vežejo, je vezano, kar ti odvežejo, je odvezano. Tu imamo tedej, kaj de so ključi, namreč: služba, oblast, zapoved od Boga dana kersanstvu po Kristusu, grehe človeku odpustiti ali zadržati; zakaj Kristus tako govori, Mat. 16: De veste, de ima sin človekov oblast, na zemlji grehe odpustiti, je djal mervoudnmu: Vstani i. t. d., in kmalo po tem: ljudstvo je hvalilo Bogá, de je Bog ljudem tako mo dal. Naj te ne moti tukaj farizejsko žlobodranje, s katerim se nekteri sami sebe norce delajo, kako bi zamogel človek grehe odpustiti, ko vender ne more dati ne gnade, ne svetiga Duha. Ostani pri Kristusovih besedah, in bodi prepričan, de Bog nima nobeniga družiga načina grehe odpustiti, kakor z ustno besedo, kakor je nam ljudem zapovedal. Če ne boš v besedi odpušanja iskal, boš zastonj zijał proti nebesam po gnadi, ali, kakor pravimo, po notranjim odpušanjim.“

B. Si spoznal, Vilko, kako Luter v zadnji verstici pika zakramentače in Kalvince, ki nočejo verovati, de človek namesto Kristusa zamore grehe odpustiti, in s farizejci terdijo: Nobeden ne more grehov odpustiti, kot Bog sam?

V. Dobro jih je našeskal. Pa to hočem vprašati. Je li po njegovim uku tudi potreba, de pastorju vse grehe eniga za družim povemo? Bi ne bilo zadosti, če bi se človek, kakor mi luteranci imamo navado, nekolikrat v letu sploh grešnika spoznal in rekel: Za grehe vse mi je žal?

B. Ne veš več, kaj sim ti pred nekterimi trenutki bral, kako Luter uči, de se smertni grehi morajo povedati, in dobro je tudi, de se malih spovē, če tudi letó poslednje ni ravno potrebno? Vender ti hočem še brati, kar je leta 1546, v letu svoje smerti v svoji mali katekizem zapisal; stoji v osmim zvezku, stran 351, a.

„Pred Bogam se vsih grehov kriviga spoznaj, tudi kterih ne veš. Pred spovednikam pa samo tiste grehe povemo, ktere vemo in jih v sercu čutimo! — Kteri so ti? Poglej svoj stan po božjih zapovedih, če si oče, mati, sin, hči, gospodar, gospodinja, hlapec; če si bil nepokoren, nezvest, len ali nepriden, če si komu krivico storil v besedah, v djanji; če si kaj ukradel, zamudil, skazil, škodo naredil?“

V. Kar kleti bom začel!

B. Nikar tega; če hočeš biti pravi luteranec, moraš poleg pastorju se spovedati: „Klel sim.“ Lej, striče, kako smo dalje! Če hočemo le nekoliko Lutrovih nauk spolniti, bi mogli saj to storiti, kar je on zadnje leto svojiga življenja učil.

V. Če se nekaj časa ta reč naprej gre, mi bo težko pri sercu.

B. Pazi dobro, ljubi prijatelj: Če je ta Lutrov nauk od spovedi, kar sim ga zdaj bral, lažnjiv, se ne morem na vse njegovo popravljanje nič zanesti; ko je to malo pred svojo smertjo učil; če je pa nauk resničn, pa mi Luteranci v zmoti tičimo, ki tega nauka ne spolnujemo.

V. Tukaj moramo reči, kar je naš stari profesor (učitelj) mnogokrat ponavljal: Aut, naut, to je — al, al.

B. Za nameček vzemi tam Lutrove pridige o posebnih priložnostih, odpri stran 196, tam dobiš še nekaj noviga od spovedi in od odveze.

V. Pravo, tu imam: Četerteč, moramo se grehov serca skritih, le Bogu znanih grehov spovedati; skritih grehov se moramo spovedati, ktere smo sami pri sebi sklenili zoper božje zapovedi storiti.“

B. Še dve pole obrni in beri stran 198, b, vidil boš, de ne smemo nobeniga greha zamolčati.

V. „Če pa kdo svoj greh in svojo sramoto nevedama kaplanu in božjemu služabniku zamolči, in je tako odvezan in pušen, — naj vzame sam na svojo vest, v tem so služabniki božji nedolžni.“ — Moj Bog! to je pa vender vse in vse katoliško!

B. Še ti hočem veliko skledo na mizo postaviti iz osmiga zvezka str. 351, a, Luter je pisal v letu svoje smerti 1546. Pazljiv bodi, zamoreš še rabiti, če se boš spovedoval, kakor naš reformator hoče. V njegovim malim katekizmu je pisano: Dragi, kako naj se spovedujem. Odgovor. Tako reci spovedniku: „Častiti, ljubi gospod, vas prosim, poslušajte mojo spoved, in mi recite odpušanje v imenu božjim. Reci. Jest ubogi grešnik spoznam, de sim pred Bogam vsih grehov kriv, posebno se pred vam obtožim, de sim hlapec, dekla i. t. d., pa nezvesto služim svojimu gospodu, kajti tega in tega nisim storil, kar so mi rekli, sim jih razžalil, v kletev napeljal, sim zamudil, škodo storil, sim bil v besedah in v djanji nesramen, sim se s svojim tovaršem kregal, zoper svojo gospodinjo godernjal, klel i. t. d. Vse to me greva, in prosim usmiljenja, hočem se poboljšati. — Gospodar, gospodinja naj reče tako. Posebno vam spoznam, de nisim svojiga otroka, družinje, žene zvesto v čast božjo zavračal, sim klel, slabe zglede dajal z nesramnim govorjenjem in djanjem, sim svojimu bližnjimu škodo delal, ga opravljal, predrago predajal, skazeno blago dajal — in kar je še več družiga zoper božje zapovedi in zoper svoj stan storil. . . .“ Kaj ne, starče, zdaj bi lahko šel k spovedi, vest je sprasana? Niso li katoljčani dansi bolj zedinjeni z Lutram v teh rečeh, kakor pa mi luterani?

V. De se Bogú smili! res je.

B. — Kdo nam je pa Lutrov nauk tako popačil? Luter je to vse pisal v zadnjim letu svojiga življenja. Ko bi bil on vse to malo časa pred svojo smertjo prenaradil, bi ga ne mogel nič obrajtati; če so pa to drugi prenaradili, rad bi vedil, kdo jim je dal k temu pravico? Če hočemo po Lutrovim nauku ravnati, moramo se spovedovati, kakor katoljčani.

V. Da! in če je pri družih pravih rečeh taka, moramo še več storiti, kakor le spovedovati se.

B. Daj mi tak pravdin člen.

V. Nar imenitniši pravdni člen je zadnja večerja, od tega od tega bi rad drujkrat kaj slišal, le Lutrove knjige dobro poglej, de mi boš kaj resničniga od tega povedal. Bog te obvari.

B. Le kmalo pridi!

Protestantska verska spravljenost ali tolerancija in enakopravnost.

Na Moravskem je vas Zadverie, v kateri le protestantje prebivajo. Katoličana tukaj ni nobeniga, zakaj nobeden ne sme tukaj prebivati ali posestva kupiti, in ako bi se kaj taciga vendar le zgodilo, bi ga vaščani tako dražili in mu nagajali, da bi se mogel proč pobrati. Tirolci tedaj ne smejo protestantom braniti, pri njih se vseliti; protestantje pa smejo to katoličanom braniti. — Dalje: Letas so katoliški romarji skozi Zadverie s prepevanjem sv. pesem in z muziko na božjo pot šli. Zadveričani pa so stopili iz svojih stanovanj na ulice, zasmehevali romarje in klicali: „Mati božja bo možitev imela, katoličani že gredo na njeno ženitnino!“ Tako se zdaj godi po avstrijski državi! Kolikokrat pa so na pr. protestantski pastirji na katoliških pokopališčih svoje pokopovali in tam katoliškim poslušavcem pridigovali, ko jim ni noben človek nasprotoval. — V Švajcu prebiva po zadnji štetvi 1.483.292 protestantov in 1.040.469 katoličanov. Kako se pa tim godi? Dokler je vsak kanton zase popolnoma oblast imel, to je, pred letom 1850, se ni smel noben Švajcar v drugi kanton preseliti, ako ga ondodna steno in gosposka ni sprejela. Tako so posamezni kantoni, posebno izvirne Švajce (to je, Švic, Uri, Unterwalden) do leta 1850 čisto katoliški ostali. Al odkar je postava proste vselitve veljavna, je pošel ves razloček med čisto katoliškimi in protestantskimi kantoni. Vsled te postave ni zdaj noben kanton čisto katolišk; protestantje se nekako posebno radi vseljujejo ravno v popred čisto katoliških kantonih: Zug, Uri, Švic, Unterwalden, Freiburg, Wallis in Lucern. Viksi oblast je popred se selila pore dama po mestih Bern, Zürich in Luzern; zdaj je zmiraj v kalvinskim Bernu, in v svetovavstvu za vse kantone je pet protestantov in le dva radikalna (zanikarna) katoličana. Večina vradnih služb, do 3/4, je v rokah protestantov in katoličan mora radikal biti, ako hoče kje kako službico dobiti. — Kakošno tolerancijo švicarski katoličani pri protestantih imajo, kaže tudi savojska dežela Chablais (Sablé). Bil jo je sv. Franciš Salezijan od kalvinskih zmot spet katoliški resnici pridobil. V letu 1860 je sardinska vlada Savojo Francozom prepustila. Zavolj tega je bil v judovskih in protestantskih časnikih velik krik, da se Švajci krivica godi, ker zdaj Francozi do nje preveč odperto pot imajo; tode imenovano deželo Chablais so Francozi Švajci hotli popolnoma v last prepustiti, da bi bila kantonu Genf pripisana. Švicarski glavarji pa te dežele niso hotli in zakaj ne? Chablais je katoliška dežela. Ko bi bila Genfu pripisana, se jim je bilo bati, da bi se ta kalvinski Rim utegnil preveč katoliškiga duha navzeti. Tako se je znani švicarski predsednik Frei-Herose sam izustil.

Ker protestantje po Avstrijskim zdaj toliko podpora imajo, se njih gibanje in razširjanje bolj čuti. Protestantška krivovera je od leta 1550—1614 v mestu in škofiji Wiener-Neustadt veliko vernikov imela. Ondotni škof in poznejši kardinal Melchior Klesel je bil tako srečen, da je s svojimi pridigami in poučevanjem vse ljudi v svoji škofiji katoliški cerkvi nazaj pridobil. Cesar Rudolf II. mu je tudi po moči na roko šel. Al zdaj je v Wiener-Neustadt-u spet protestantski tempelj vstanovljen; 21. maj, serp. t. l. je pastor dr. Juli Kolaček v njem pervikrat pridigoval, katoliške resnice po moči psoval in širokoustno obetal, da bo v Avstrii, kakor ob času Lutra in Kalvina, veljavni in boljši del prebivavcev brez razločka stanú, starosti in spola katoličanstvo zapustil in h protestantom prestopil! Z žalostjo se je spomniti na čase Maksimilijana II. od leta 1564—1567; ko je protestantstvo po Avstrijskim huje in huje rastle. Bog daj, da bi sedanji čas umirala ne bil podoben! — Protestantje so jeli od l. 1804 zmiraj bolj sveto pismo, katero oni po svoji glavi pačijo, v mnogih jeziki prav dober kup po svetu med ljudi brez razločka ver-

stva trositi. Katoliška cerkev taciga početja nikoli ni pterdila. Papež Leon XII. so leta 1824, papež Pij VIII. 1829, Gregorij XVI. 1844, in sedanji Pij IX. 1846 verne resno opomnili, da naj se varujejo teh tako popačenih bibel (sv. pisem). Tudi ranjki cesar Franc I. je leta 1817 prepovedal, da se po Avstrii bibliške družbe ne smejo delati. Do leta 1848 so te dobre postave veljavo imele. Leta 1848 se je bila bibliška družba na Dunaju sicer naredila, al 1849 je mogla se raziti.

Postava za protestante od 8. maj. serp. je vse te katoliški cerkvi dobre in koristne overe zaverla. Protestantške biblije in drugi izdelki (Traktätlein) se smejo zdaj povsod po Avstrii trositi. Ker tako katoliška vera nima več brambe od države, so pač vse te britke prigodbe duhovnim pastirjem resen opomin, čuti in delati, da sovražnik ljudske ljulike na Kristusovo njivo ne naseje. S-n.

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Pervi zvezek (1. u. 2. Heft) noviga casnika v prid Slovencev: „Stimmen aus Innerösterreich von Andreas Einspieler in Klagenfurt“, obsega naslednje tvarine: Programm; der Sprachenkampf in Kärnten; die freie Kirche und der Staat (v tem spisu zagovarja g. pisavec „principielle Scheidung von Kirche und Staat“, ločenje Cerkev in države. Cerkev pač ne potrebuje za svoj obstoj ne Avstrije ne Avstrijanov pomoči; kako pa bota poslednja kje v nemar pustivši Cerkev izhajala, se bo vidilo. Vr.); Bureaukratie und Selbstverwaltung (izverstini spis v prid avtonomije ali samosvojnosti), die Landtage, der Reichsrath, Zeitungsrevue, Correspondenzen. Čversto in olikano pisani casnik velja (v vel. mesečnih zvezkih do konca leta) 2 gold. 50 kr. po pošti.

Germaniziranje v naših šolah je dosihmal tako v-ravnano, da nemšina počasi slovensino skorej čisto spodrine. V začetnih šolah se sliši precej slovensine vstric nemšine, kateri slovensina služi in streže; kadar je pa slovensina nemšino, ji pod roko segaje, na noge spravila, potlej prevzame nemšina gospodinjstvo, in mamka slovensina mora skoz vrata ven, v svoji domači hiši reva skorej koticika nima več. Kakor tega nihče tajiti ne more, tako malo bo kdo tako djanje zagovarjal, če ima le iskrico čutila za pravico in ravnopravnost.

Vpraša se tedaj, kako naj se šole vravnajo, da bo obema stranema prav, in se ne bo ne ena ne druga imela pritožiti? Odgovor je prav kratek in keršansk: Slovensina in nemšina naj bote v večih šolah, ktere človeka za višji zobrazo učijo, skoz in skoz kakor dobri sestri; vsaka naj bo za nektare tvarine učni ali podlagni jezik. Vravna naj se tako, da se vsak učenec nemšine dobro nauči, ker je potrebna avstrijancam, ne pa tako, da bi nemšina gospodinjila in slovensino spodrivala; ker je dežela slovenska, bi se saj toliko čutili moglo, da je slovensina stareji sestra. De se terminologije obojiga jezika vsakdo priučí, se utegne učni jezik tvarin po raznih šolah menjati. Dobro bi bilo pa posebno, da bi se mladina, zlasti v rečnicah in na gimnazii jela tudi družih avstrijskih jezikov učiti, zlasti bolj bližnjih ali sosednjih. K temu je prav dosti časa, ako se tistimu presiljenimu številništvu brez vse škode skoz vse šole do konca gimnazije saj nekaj časa odtegne, ki že v začetnih šolah mladinsko glavo s težavnimi številskimi nalogami beli, da jih le boljši po mnogi vaji zmoci zamorejo in so zavolj tega mnogi v svojim napredku zadrževani. Številništvo bolj natanko naj bi se v rečnicah in višjih učiliših obravnovalo, negodne otroče glavice naj bi se s tem ne obkladale tako vratomno in obilno in zraven tega še v nemščini, ktere še skorej nič ne umejo. Še bolj škoda je na gimnazii za toliko časa, ki se poslednje leta v tisto greščino obrača; od ktere je v življenji tako malo sadu. Ako bi se bili svoje

lastne domače slovensine tako poprijeli, kakor te težavne in osorne tujke, ne eden učencov bi se ne imel pritožiti, de po dokončanih šolah ni zmožin, slovensko vradovati. Tudi bi zavolj ravnopravnosti ne bilo treba pravde. Bog je dragi čas človeku dal, de bi si ga v korist obračal, in greh je, ga s stvarino toliko potratiti, od ktere je naslednjič tako malo sadu in pri nar večim delu skorej nič ne. Od presilniga natorstva bi bilo morebiti tudi kaj reči. V latinsini so šli nekdanj poredama dalje in se je začenjalo v 1. latinski z zdobljenimi stavki in nadaljevalo po delih razniga besedja, in učenci so se naučili pošteno latinsko; po novim se hoče vse preokupirati in zblojeno je vse splaz, de od začetka si mora učenec skorej same forme in besede v glavo vtepati, kar veči del vsakiga človeka težko stane. Na vse zadnje se pa po tolikim trudu vender nič dosti ne hvalijo, de bi nastopni bogoslovci kaj posebno izurjeni latince bili.

V tem ko smo te verstice pisali, je spregovoril češki poslanec Čupr v državnim zboru tehtne besede za popravo gimnazialne osnove in pokazal, de želé to popravo tudi svitli cesar in naj berže tudi začetniki sedanje osnove. Poslanec pravi, kar je sploh znano, de je nova osnova avstrijskih gimnazij posnema prusovskih gimnazij. Ze ta reč sama na sebi je slabo znamenje, de bi se katoliška Avstrija ravnala v svojim šolstvu po prusovskim protestanstvu. Naj krepkejši vdarec za to osnovo pa je, ker nam je poslanec razodel to posebno okolišino, de je na Prusovskim ta osnova zdaj že zastarana in overžena, ktere so se pri nas poprijeli. Poslanec svetva, de naj bo spodnja gimnazija bolj odgojivna, gornja bolj učivna, v spodnji de je treba rednikov, v gornji pravih učencov (Männer der Wissenschaft). Po naši misli je rednikov vse skozi potreba, ker učenih se ne manjka toliko, kolikor pa zarés čedno, verno odrejenih. — Resnično je, kar govori poslanec od preobloženosti mladosti, ki mora po 3, včasí celo po 4 ure zaporedama dopoldne v šoli čepeti itd. — Lepo je slišati, kako Čupr priporoča, de naj se mladost avstrijskih jezikov priučuje, in pristavlja: „Lejte našiga junaškiga cesarja, kako lep zgled nam daje. On govori na Češkem češko, na Ogerskim ogersko, z Lahí laško. Mi stari naj berže tega ne bomo več dosegli, naši otroci pa naj se državnih jezikov že v šolah naučijo, de bodo mogli kdaj z narodi govoriti, s kterimi bodo imeli opraviti.“ (To je misel, ktero je Danica že pred nekterimi meseci bila sprožila.) — Zastran narodnosti pravi Čupr: Prava oliká (Humanität), resnično verno serec naravnost tirja, de naj se ljudstvo ne sili umreti, de naj se pusti živeti, popolnoma živeti. . . . Torej vas na cesarsko obljubo povabim, de veliko pravilo ravnopravnosti zastran šol tukaj izrecite, in pa ne samo v oziru ljudskih, ampak tudi za višji učenostne šole. . . . Dajte nam šol, in pa višjih šol, in serec vam bo poskakovalo, viditi, kako delec bomo v 25 letih.“

Iz kamniške okolice 5. vel. serp. Bl. S. Sprejmi, ljuba „Danica,“ radovoljno moj spis in razznani ga po široki Slovenii, ker utegne nekoliko pripomoči v spričevanje stare resnice, de značaj naroda slovenskiga je unetost za Božjo reč in pobožnost. Ne le, de z vsaciga količak višjiga klanca pri nas na Slovenskim, ako se otoli ozreš, ugledaš po višinah in ravninah množico lepih večjih ali manjših Božjih hiš, pobožnost in živa vera se po Slovenskim posebno tudi s tim v djanji spolnuje, de se cerkve in cerkvene poslopja ali nove napravljajo, ali pa popravljajo in oplešujejo. In priložnost imam, ob kratkim povedati nekoliko od zidanja nove cerkve sv. Nežé na Selih pri Kamniku in omeniti lepo slovesnost o blagoslovljenju te cerkve, ktero smo imeli 4. t. m.

Pódfara Selska je sicer majhna (v zadnjim šematizmu šteje samo 799 duš), tode pobožni duh, dobra volja in zedinjena moč vse zmaga, tudi nar veči težave in ovére. Ljudje v tih krajih so bolj revni in ubožni, le malo ali celo nobeniga ni v celi soseski, ki bi se zamogel kaj bolj obnesti;

— al vse te zapreke je presegla umnost in znajdenost ljubljeniga visokočast. gosp. fajmoštra Blaža Artel-na, kteri so si vse prizadjali in niso se bali ne potov, ne družih sitnost in težáv, de so ubožnosti faranov in njihove cerkve pomogli ter so bistriga uma vse prevdarili, kaj in kako bi se bolje, pa vender ceneje dobilo in storilo. Polni zaupanja so se obrnili do radodarnih sere Nju Velič. presvitl. cesarja Ferdinanda in cesarice Marije Ane, in kmali jim pride iz Zlate Prage lepa pomoč, za ktero bodo Selani s svojim fajmoštram vred visokima darovavcema gotovo hvaležni. Bog Ju živi še mnogo let v podporo potrebnim!

Vse to je toraj pripomoglo, de so spomladi leta 1859 staro cerkev poderli in de so Belo nedeljo ravno tiste pomladi mnogospoštovani kamniški dekan in patron Selske lokalije, visokočastiti gosp. Janez Fink, vpríčo obilne duhovšine vkladni kamen slovesno postavili. Zdaj pa se Selani veseli poprimejo dela, akoravno dobro spoznavši svoje slabe moči, vender zaupajoči na pomoč od Boga, kakor v psalmu beremo, „ako gospod hiše ne zida, zastoj delajo delavci.“ Hitro je šlo ozidje kviško, in to jim je dajalo večji pogum, de so še večji težave in nevarnosti ložje zmagovali. Gotovo tavžent in tavžent voz kamnja in druge mnogotere priprave so mogli skupaj zvoziti, in pa vse z ubogimi volički v hudi vročini in soparici; koliko in kolikokrat so mogli po visokim odru v nevarnosti težke bremena nositi! In — ali veste, kaj k vsimu timu danes pravijo in govoré? Ali mar tožujejo in zdihujejo zavoljo vsiga tiga prestaniga terpljenja? Jim je morebiti žal za denarje, kar so jih že za cerkev šteli? O kaj se! Slišal sim jih, de pravijo: „žal mi je, de nisim več storil pri cerkvi, če bi bil več terpel, bolj bi bil danes vesel, ko tako veseli praznik obhajamo.“ Drugi mi je rekel: nič nismo ubožnej, če smo tudi veliko mogli plačevati in zdajati k cerkvi; sam ne vem, kako je to, pri meni vsaj se nikjer nič ne pozná; dobro vem, de bi nič ložje ne izhajal, če bi tudi ne bili cerkve stavili.“ Ko bi si pač marsikter drugi tako govorico k sereu vzel, de bi se prepričal, de ne bo nikoli bogateji, akoravno svoje dolžnosti da cerkve ne spolnuje in vselej godernja, kadar je treba k cerkvi za kako popravo kaj dati, ali pa še celo nič dati noče. In kar so Selanje tako zelo želeli, so dosegli. Cerkev, vsa v nar lepši lepoti, je dodelana; gotovo bo vsakimu dopadla, kdor jo bo ogledoval. Oskerbili so si novo kaj lepo vibrano zvonjenje, veliki zvon je nov. Nova je prižnica, kakor tudi veliki altar, de bi ga človek le gledal; stranska altarja, orglje in klopi po cerkvi so še v delu.

Po trudnim tednu pride nedelja. Prišla je tudi za Selane vesela nedelja, nedelja posvečevanja novo dodelane cerkve. Vse se veseli veseliga dneva, vse se giblje in pripravlja za vredno obhajanje praznika, ki je tako redek. Napovedali so milostljivi knez in škof, de mislijo že v saboto popoldne priti na Sela in tam v cerkvi opraviti z duhovšino vred večernice. In res, o 4 popoldne se sliši iz bližnjiga Kamnika strel in zvonjenje. Vse hiti k cesti, sprejet apostoljski blagoslov in vidit obličje Višjiga pastirja. Na več krajih med Kamnikom in Selami vihrajo čez cesto slavilni venci, iz cvetlic spleteni. Kantonski predstojnik, žl. gospod Roeder, gre Njih milosti knezu škofu da kantonske meje naproti, kakor tudi visokočastiti gospod dekan, kteri Jih tudi z drugimi duhovni spremijo do Sel. Dolga procesija faranov v praznični obleki gre z banderam naproti in strel in zvonjenje naznanja Njih prihod.

Pred cerkvijo na visocih stebrih se je lepo odlikoval škofov gerb in slavilni napis:

SaCerDotl Magno Visitantl LoCalla Selensis!

Drugi dan, v nedeljo že zgodaj, se snide obilna množica ljudstva iz bližnje okolice, se udeleževat redke in lepe slovesnosti. Zbralo se je do 8. ure 17 gg. duhovnov v duhovšnici, kjer so se pripravili za sv. opravilo. Ob 8 pa zazvonijo zvonovi, in strel naznani začetek svetiga blago-

slovljevanja. Vikari pastir se podajo z duhovnim spremstvom k pripravljenemu šotoru, kjer so shranjeni sveti ostanki svetnikov, in tam se začnejo sveti obredi, katerih pa, ker jih ravno „Zgodnja Danica“ kaj lepo in mikavno razlaga, tukaj ne ponavljam. Ko po posvečevanju cerkve prinese ostanke svetnikov pred cerkvene vrata, stopijo visokočastiti gospod Janez Toman, dekan Moravški, na prižnico zunaj cerkve, nagovori s krepko besedo Selane in jih spodbujajo k veselju, molitvi in posebno k častenju in spoštovanju njih nove cerkve, ter jim v ta namen razlože vse obrede ali ceremonije pri posvečevanju cerkve, in njih globoki pomen. Jim priporočajo v molitev posebno našiga Višjiga pastirja Jerneja, ki so to hišo Božjo posvetili, dalje domačiga dušniga pastirja, ki so se za izdelovanje te cerkve toliko trudili in posebej, da naj se še večkrat spomnijo velicij dobrotnikov Nju Velicanstev cesarja Ferdinanda in Marije Ane cesarice. H koncu priporočé v varstvo sv. Neže, patrone te pódfare, vse farane, posebno pa mladi deviški stan, kteriga posebna pomočnica je ona. Upam, da izvrstni govor, ker ime znaniga govornika gospod dekana Tomana nam je porok za to, ne bo brez dobrotljiviga sadu. Po vsih cerkvenih obredih so Njih milost knez in škof imeli še tiho sv. mašo in lepa slovesnost je bila dokončana. Pri veseljem obedu, pri katerim je bilo tudi nekaj svetnih gospodov, smo zraven mnogih zdravic posebno Njih Milosti, našimu knezu škofu Jerneju navdušeni „Bog Jih živi!“ vošili in ponavljali, ter se z vošilam domačiga gospod fajmoštra zedinili, „de bi namreč Njih Milost še veliko lepih cerkv po Kranjskim posvetili!“ — Ob 4 popoldne so knez in škof 61 birmancam sakrament sv. birmo podelili in so bili po tem pri petih litanijah pričujoči. Kmalu po vsih opravilih smo se poklonili Njih Milosti, ker so se odpeljali nazaj proti Kamniku in dalje v Ljubljano. Selanam pa bo ta dan gotovo ostal v vednim spominu.

Iz Mengša. A. K. V četrtek, to je, 1. vel. serp. je bil pri nas zopet hud ogenj, 11 hiš razun veliko družih pohištév (hlevov, podov, i. t. d.) je pogorelo. Ker je zraven še veter pihal, je ogenj silno naglo okoli segal, in ljudem ni bilo mogoče razun živine veliko družiga oteti. Žito na podih, za mlačvo pripravljeno ali že omlačeno, je kar vse zgorelo. Tudi nekako triletni fantiček je v ognju žalostno smert storil; v hrupu in šumu ni mogel revček mater več najti, beži na pod, se stisne v kotichek, in upa, da bo zavarvan, ali nemili ogenj je pod z njim vred do tal požgal. Le nekoliko vpepeljenih košic so našli in jih potlej v blagoslovljeno zemljo djali. Ogenj se je, kakor dostikrat, mende s tobakam zatrosil. Škoda je okoli 19.000 gold. Zavarvani so bili sicer vsi zunej dvéh, pa so vender pri vsem tem veliki reveži, ker zavarvanje pri toliki škodi se ne bo dosti, torej bo vsak gotovo dobro delo storil, kter bo hotel tem revežem kaj podeliti. Gospodarji in starši, ne dopustite delavcam, hlapcam in sinovam, po podih in hlevih tobaka piti, de sebi in drugimi škodo odvernete^{*)}. Posebno naj bi starši te razvade svojim otrokam ne dovolili, saj bi jim s tem lepo doto prihranili, otroci bi jim enkrat hvalo vedili in Bog bi jim njih skerb povernil.

Iz Vodice. 9. vel. serp. Ker se prva zmed gospod Riharjevih, letas na svitlo danih šmarničnih pesem pod št. IX „Marija v rajskim vertu“, nekterim pevcam posebno prileže, sim slišal že tožbo: „Škoda, de ni daljši.“ In zares, če se že pevke po mnogim trudu v muzikalnim delu ene pesmi za potrebo zurijo, so rade žalostne, ko jim v petji prijetne pesmi, teksta prehitro zmanjka. Ker so navadni Pegazi radi po ceni, kaj velja! ako tud jest kljuse kupim in ga vprežem, de mi omenjeno njivo za kaki dve brazdi razpotegne. Za silo bo že.

^{*)} Tudi po Ljubljani je viditi toliko smerkolinov s pipo ali pa smodko v ustih, de je le čudo, de se večkrat kaj strašniga ne zgodi. — Enako je v Črnaolji te dni okoli 20 in v Polji v torek do 15 hiš pogorelo, in sliši se še od družih požarov.

Ko bi bil skladavec te pesmi prihodnji poklic svojih dveh odstavkov, ko nji je drugimu listu vlašnega leta „Zg. Danice“ zročil, naprej vedil, bi bil gotovo sam rad svojo snovo, in gotovo boljši razširil, kakor ptuja lira to zamore. Kdor potrebuje — ako mu je po volji — naj pri-stavlja:

V rajskim vertu izvoljenih
Slana škoda ne stori
Žlahtnih rožic ne mori,
Tam vihar ne lomi jih; —
Tamkej je svetlje srečno,
Tamkej vas, cvete lepó in večno.

Kdaj že pride srečni čas,
De naš duh na dom hiti,
Ko telo se v prah zdrobi, —
Gledat večne rož'ce, vas!
De v svetlje bomo skriti
Tam, kjer več ni moč grešiti?

Ni je konca pomladi.
Iz Kraljice vsih cvetlic.
In nje Sina svetih lic
Lije žar, ki vse živi
Po nezmérjenih prostorih.
Po nebeških vsih šotorih.

Zdaj še žuga boj skušnjáv,
Žlahtnih rožic cvét smodi;
Britko žalost nam rodi
Slana greha in zmotajav.
O Marija, pelji proti
Svet'ga raja nas lepoti! L. Bk.

Z Gorenskiga, 11. vel. serp. — Katoliška cerkev ima veliko sprelepih obredov ali šeg; v versto naj prijazniših za mladost pa se smé šteti delitev zakramenta sv. birmo. Ne le nedolžna mladina, tudi odrasena in siva starost željno pričakuje tacihi dni; — ne le posamezne cerkve in vasi, cele okolice se o tacihi priložnostih opravijo v zalih oblek lepоти. Mesticu Loki, Prifari in Selški dolini je bilo pretečeni teden redko veselje in velika čast, sprejeti med-se Njih Milost, našiga serčno-ljubljeniga prečastitiga gospoda kneza škofa Jerneja. — S kako ginljivo pobožnostjo je bila nežna devičica Marija Kemperle, sestra slovečiga rajniga bogoslovca Gregorja Kemperle-ta, sprejeta v loški nunski samostan; s kako slovesnostjo so bili posvečeni trije novi zvonovi pri romarski cerkvi Marije Device v Černigrobu; kako lepo se je opravljala sv. birma tudi v Selcih, to ljuba Danica, upamo, nam boš gotovo po kakih družih dopisih naznanila; — če pa povém, kako so premiliga in preblagiga Nadpastirja sprejele Železnike, mislim, da mi tega ne bo nihče zameril, saj je vsakimu človeku njegov rojstni kraj mil in ljub. — V Selcih je bilo 601, v Železnikih 476 otrok birmanih. (Konec nast.)

Iz Vretna, 10. vel. serp. K. Pri nas imamo bolezen grizo in otroci hud kašelj (volovski); po trikrat na dan sim mogel včas z Bogam iti, in po ti strašni vročini. Dežja nimamo že davno nič, slaba letina se nam kaže za zadnji pridelek.

Iz Štajerskiga. (Sreberna nova maša v Studenicah na spodnjim Štajerskim 30. mal. serp. 1861.). Imenitna in vesela je zlata nova maša al 50letni jubilej, al redek je te sreče in milosti Božje deležen; zato smo mi, ki smo 1836. leta po dokončanih bogoslovskih šolah slovo vzemši se na vse kraje razkropili v odločene vinograde Gospodove, in se večí del potem več vidili nismo, sklenili se čez 25 let, ako nam Bog doživeti da, se snidti in se zopet v bratovski ljubezni pozdraviti in objeti, kakor v zlati zarji veselih šolskih let.

V ta namen se nas je na večer 29. mal. serp. t. l. 11 sošolcov snidilo v Studenicah pri Poljčanah. Da je bil pozdrav poln serčno-ginljive radosti, si vsak lahko misli, kakor tudi, da je lepo število 25 duhovskih let telo, značaj, mišljenje močno premenilo; vse se je pri nas postaralo, le serce je mlado ostalo, in bilo ravno tako zvesto v bratovski ljubezni in prijateljski edinstvi kakor nekdanj. Serčno bi bili radi, da bi bili tudi naši koroški bratje in sošolci te ginljive veselice z nami delili! — Po skupnih duhovskih molitvah v cerkvi smo slovesen vhod iz duhovske hiše v cerkev obhajali, kjer je bila po serčnim govoru našiga ljubljeniga nekdanjiga prefekta slovesna sv. maša s pesmama: Veni s. Spiritus ... in Te Deum ... v Zahvalo Bogu za toliko prejetih dobrot. Potem so sledile mertvašnice s peto černo sv. mašo in Libera ... za petero umerlih sošolcov, kér zvesta ljubezen seže tudi unkraj groba ...

Kadar smo se v veseli družbi še marsikaj prijazno po-

govorili, smo si zopet slovesno roke podali v zastavo zveste ljubezni in bratovskega spomina v življenji in smerti.

Z Bogam!

Pošljem tudi dve pesmi o ti slovesnosti.

Živela ljubezen sošolska!

(O 25letnim snidu 30. maj. serp. 1861.)

<p>1. Veseli čas
Je združil nas.
Prijatelje v radosti kolo;
Ko iz serca
Iskreniga
Se svesto ljubimo;
Zapojmo mi
Prijatelji,
Ki se iz serca ljubimo:
Živjo! živjo!</p>	<p>3. Na vse staze
Ljubezni le
Naj rajske svezde sijajo,
In blagri vsi
Življenja dni
Razveseljujejo!
Zapojmo mi
Prijatelji,
Ki se iz serca ljubimo:
Živjo, živjo!</p>
<p>2. Naj veno slavit,
V ljubezni vit,
Iz naših serc poganja ovet.
Kir v ljubavi
Sme združeni
Čez pet in dvajset let;
Zapojmo mi
Prijatelji,
Ki se iz serca ljubimo:
Živjo, živjo!</p>	<p>4. Še mnogo let
Naj rožni ovet
Nam spleta venec krasnih trat.
In v svetim raj'
Spet Bog nam daj
Ljubezni venec zlat!
Zapojmo mi
Prijatelji,
Ki se iz serca ljubimo:
Živjo, živjo!</p>
<p>5. Podajmo še
Deane roke
V zastavo serca svestiga,
Naj družni nas
Na večni čas
Ljubezen bratovska!
Kteri so tu,
Al niso tu,
Ki nas iz serca ljubijo:
Živjo, živjo!</p>	J. V.

Iz Maribora ima „Volksfreund“ te-le verstice: (Čitavnica.) Tukaj se je zbrala slovanska družba za branje, ki se čitavnica imenuje. Dosihdob ima čitavnica 30 udov, med katerimi so tudi knez škof Martin Slomšek, ki hočejo družnik ostati zmiraj; ako ne bodo družbene prizadeve katoliški Cerkvi in „pravičnim postavam“ državnim nasprotvale.

Z Gorogranske doline, 9. vel. serp. †. Naš v. č. gosp. Mihael Plaskan, gorogranski dekan, so v sredo 7. vel. serp., prevideni s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zašpali. Dans po vsi gornjosavinski dolini premilo pojejo zvonovi in oznanjujejo britko zgubo, za nas prezgodnjo smert njihovo. Kako ljubi so bili duhovnim in svetnim, priča obilna množica pogrebcev, ki so jim skazali zadnjo čast. Bilo je 37 duhovnov pričujočih, z Maribora v. č. kanonika Mih. Pikel in Jan. Vošnjak, in Celjski opat so jih pokopali ter jim nagrobno žalnico govorili, pri kateri so vsi poslušavci na glas jokali. Imeli so gosp. dekan komej 48 let, so bili močne postave, mož bistriga uma in krepkiga djanja; pa dolgoletna bolezen je na njih življenji glodala, dokler jih ni pod grudo spravila. Bili so vse časti vredni, gostoljubni duhoven in verli domorodci, ki so tudi v naših Drobtnicah l. 1857 kaj lepo popisali slovečo božjo pot sv. Franciška, za katero so celih 14 let delali in se trudili. V kratkem so veliko storili in terpeli; — upamo, da bo velika tudi njih prihodnja čast. Naj v miru počivajo — za nas Boga prosijo. Amen. Janez Modic, kaplan.

Iz Gorice. Dans, t. j., 1. vel. serp. ob 8mih zjutrej so tukajšnji bogoslovci v semeniški kapeli obhajali zahvalno sveto mašo zavolj dokončanega šolskega leta. Ekonomiske okolnosti so jih primorale, letasnji šolski tečaj skoraj za mesec prikerčiti.

Iz Kaira nam je ravno došel list od provikarja gosp. M. Kirchnerja od 31. maj. serp., v katerim naznanjuje, da se bo 6. vel. serp. iz Aleksandrije proti Rimu odpeljal. Z njim popotva č. O. Reinthaler, sersafinskiga reda iz Gradca.

G. provikar razodeva veselo upanje, da bo general sersafinskiga reda ves misijon v svoje roke sprejel, afrikanse misijonarje pa pooblastil, misijonarjev po franciškanških okrajinah nabirati. S prepisa pisma prečast. generala O. Bernarda žl. Montefranko vidimo, da so visoki gospod posebno prijazni do afrikanškiga tolikanj silo skušaniga misijona. Upamo v kratkim iz Rima nadaljnjih naznanil, in sam g. provikar upanje daje, da utegne nas Slovna obiskati.

Lepota Devica Marije.

Zapojte jeziki
Vse zemlje sladko,
Vsi Božji svetniki
In celo nebó:
O lepa, Marija!
Vsa lepa si res.
Lepot lepota
Si lepih nebes!

Na sijonski gori
Se vtrinjaš lepó,
Vsi angelški kori
Ti slavo pojó:
Od Tebe, Devica!
Ni lepši stvari,
Za Bogam Kraljica
Nar lepši si Ti!

Iz solnčniga svita
Svoj tron Ti imaš.
In z zarjo ovita
Se vsa lesketaš;
Al lepši še sije
Tvoj žarni obraz,
Čez vse lepote
Je dušni Tvoj kras.

Ti lil'ja blišča
Brez teraja cvetiš,
Vertica sloveča,
Ljubezni goriš;
In čudo lepote
Je Tvoje serce,
Nebeške milote
Z obličja duhte.

Iz svezd osnovana
Ti krona migljá,
Nevesta izbrana
Si svet'ga Duha.
Marija! cvetlica
Brez madeža vsa,
Nar lepši Devica
Si Mati Bogá!

Marija! preblaga,
Vsa lepa si Ti, —
Si Mati predraga
Nas revnih ljudi; —
Daj milost siroti,
Pomagaj v nebó,
De v večni lepoti
Moj delež mi bo. J. V.

Razgled po keršanskim svetu.

Svitli cesar so une dni na Dunaji prednikom rokodelske kat. družbe v posebnim zaslišanji dovolili, posebno poslopje zidati za rokodelske družete. Pri ti priložnosti so Njih veličanstvo pohvalili katoliško družbo, kako imenitna je za нравno odrejo rokodelstva. — Ta družba je druge leta tudi iz dunajske mestne kase po 300 gld. na leto za svoje potrebe dobivala. Letasnje svetovavstvo ji je to pomoč odreklo, desiravno je protestantom za zidanje njih rečnice ali realne šole 50.000 gld. našteló. Tako djanje pa katolicanam nič ne škoduje; s tem se mestno svetovavstvo nar bolje razodeva, kdo de je? „Iz njih del jih bote spoznali;“ in dunajsko ljudstvo se bo morebiti še zdramilo, ako ga popolnoma egiptovska tema ne pokriva.

Komur kdo služi, tistiga suženj je on. Dunajski srenjski svet je sklenil prošnjo do državniga zbora „za prenarejo ljudskih šol v duhu samosvojne srenje (??). Ta prošnja izhaja nar večji del iz peresa protestantskiga pastorja Parubskiga, judu Kurandatu pa se ima zročiti, da jo bo državnemu zboru zročil. — Lepa reč! Kdo je na Dunaji gospodar? V kakošnih rokah je glavno mesto katoliške Avstrije? Ta prošnja toži, da je po dosihdanih postavah imela vera preveč moči do učilnih tvarin in do učila in govori od „sploh človeške olike na нравno-verski podlagi.“ V tako osnovo se pa turške in judovske šole ravno tako lahko dajo vverstiti, kakor keršanske. — Kakor so krivoverske in judovske modrovanja sploh preprežene z zopergovori in lažmi, tako tudi ta prošnja. Po pravici vpraša „Gegenw.“ svetovavstvo: „So li cerkvene postave tako dolgo zlogovanje branile in glaskovanje (lautiranje) odvrčevale? So li cerkvene postave številjenje z desetkami (decimali) vse predolgo ljudaki šoli kratile? So li cerkvene postave velevala zastarano slovnico (Sprachlehre) v šoli na pamet se učiti v muko učencov in učencev? —“ Očetje dunajskiga mesta so tedaj

a pobujeno to prošnjo laž poterdili, in se pognali za vpe-ljavo brezvernih sol, to je, taci milovanja vrednih sol, ki so za vsakoverstne verce in so povsod nar bolj puškv sad rodile, kjer koli so jih poskusili.

V Insbruku so imeli 13. mal. serp. veličansko in slovesno procesijo, de bi Bog tirolski deželi ohranil edinost vere in brambo zoper protestanstvo. Do 20 srenj in še do 6000 ljudi iz mestniga okroga se je te procesije vdeležilo. Pred vsako srenjo se je nesel križ, bandera so vihrale in njen lastni duhoven jo je spremljal. Silo ginitivo je bilo to procesijo viditi. — Ako pri tem naznanilu dunajski freimaurerski časniki niso jeze in togote počili, utegnejo še kak danek poživeti.

Mestna namestnija v Jičinu je v očitnim zboru 27. mal. serp., spoznavši potrebe časa in pomanjkljivo vravnavo dosedanjih rečnic ali realk, zapovedala, de naj se odsihmal vse tvarine učijo zgolj v českim jeziku, nemščina pa naj se uči, kakor zapovedana ali zavezna tvarina. — Tega sleherni ne zapopade, ako se pa v ozir vzame, de ravno rečnice bi mogle pred vsim drugim v prid lastne dežele vravnane biti, de bi mogle biti studenec, ki naj rosi iz učilnice po vsi deželi; — ako se to prevdari, je prav lahko zapopasti, de se namen dā le samo v domačim jeziku dovoljno doseči. Rečnice (kakor sploh šole) v samim ptujim jeziku so tudi izobrazili domorodniga jezika škodljive, ker se z njimi neka godlja v jeziku po deželi razširja, de bi mu moglo hudo se delati, kdor sliši in je nekoliko čednisiga guča vaju.

Montalembert, slavni branivec katoliške Cerkve, ki je une tedne po Avstrijskim in družih krajih hodil, je bil na Poljskim prav prijazno sprejet. V Roviči, na meji velike Poljske, so prebivavci in duhovni pozdravili slovečiga junaka za katoliške pravice. Ker je namen njegoviga popotvanja, zbirati tvarino za zgodovino duhovnih redov na zahodu, torej se je glasil zlasti po samostanih, kakor v Hostini, v Lubini, v Černi vasi in drugod. „Hlas“ pravi, de se ne da misliti, kolike neumne menitve zavolj te proste popotve napolnujejo nemške liste; besedno celjustanje pa, de je še čudniši. V nekim mesticu je neki gospodič popotniku zaterdoval, de ta in ta dan bo Montalembert v lubinskim samostanu pridigal.

Tista nesramna „Presse“ je katoliško dunajsko časništvo v nekim spisu gerdo obrekovala. „Volksfreund“ jo je pred vsim postenim svetam poklical, de naj svoje dolženje z dokazi opraviči, na kar pa „Presse“ ni čerhnila. Na to pravi „Volksfrd.“: Demzufolge erklären wir sie der gemeinen Verleumdung für überführt und werden hinfert auf einen persönlichen Angriff dieses infamen Blattes mit keiner Silbe mehr entgegenen. — Čudno je, de ta dunajski list, ki sam več do postenja ne derži, pošteni Avstrijanci, — celo Slovenci, — se podpérajo.

V Karlovih toplicah, piše „Hlas“, je umrl izverstni katoliški učeni Gfrörer, poprej protestant. Gospod ga je po poti učeniga preiskovanja, kakor pač že marsikoga, pripeljal k spoznanju resnice, de se je s celim srcem oklenil katoliške Cerkve. Nar več se je pečal s cerkveno zgodovino, ktera mora vsaciga odkritoserčniga protestanta v naročje katoliške Cerkve nazaj peljati, ako jo pošteno preiskuje. V cerkveni zgodovini, ki jo je še ko protestant pisal, je ves pravičen in popolnoma spozna zasluge, ktere si je katoliška Cerkve pridobila v odreji evropskih narodov. Naj slavniši njegovo delo pa je zgodovina slavniga papeža Gregorija VII. Bil je tudi Slovanam prijazen in brez vsake strasti, kjer koli je govoril od tega naroda, toliko preterpivšiga v blagor cloveštva, in vender tolikanj zaničevaniga.

Skala sv. Petra in peklenske vrata. Pod tem napisam „Münch. Sonntagsbl.“ imenitniši rimske zadeve navadno naznanuje, in pravi v poslednjim listu med drugim:

„Nar bolj veselo naznanilo v vsi kolobocli raznih novic in govorie, ki časnike napolnujejo, je pač ta, de so sv. Oče neprenehama stanovitni in mirni. V pogovoru s francoskim zlahtnikom, ki je bil pri njih, so rekli: Z veselim očesam gledam prihodnosti naproti. Viharji, ki jih mora Cerkve terpeti, so sedanji čas hujsi kakor navadno; imam pa terdno prepričanje, de bodo mem šli. Začetniki vse te nesreče so ta trenutek v veči zadergi kakor jest; naj veljavniši zmed njih nasledkov zanesljivo niso previdili. Spričlej, de so v takih zadergah, mi je to, ker so mi nar poslednjiši čas vsaktere pohlevniši predloge sporočevali, v ktere pa ravno tako malo zamorem privoliti, kakor v poprejšnje bolj prekucuhovske. Ko se na Francosko vurnete, povejte tamkaj vsaki živi duši, de jest odjenjati nič ne morem, de te dežele in te zročila (pravice) niso moje. Bil sim bolan in sim se spet ozdravil, hvala Bogu! Moji sovražniki so mislili, de bo volitev noviga papeža vsim pritežnostim konec storila. Pa se motijo: moj naslednik bo natanko delal, kakor jest.“ — Milošnje za sv. Očeta so tako obilne, de so za to leto na terdim, ako se kaj posebniga ne dogodi. Katoliška „Armonia“ v Turinu je dosihmal 700.000 frankov nabrala in vsak dan ji pride do 1000 fr. Trije drugi listi na Sardinskim dobivajo na mesec do 40.000 fr. — Bratovščina sv. Mihaela v prid sv. Očeta se silo močno razširja po Laškim; samo v Bolonjo so si te dni 6000 zapisnih listov s podobo sv. Očeta iz Pariza naročili. — Po naddvestoletni navadi je sardinski kralj vsako leto za god sv. Petra poslal papežu zlat kelih z vrednostjo do 2.000 tolarjev; Kavur pa je bil to že skoz več let odvernili. Tedaj je letas vredništvo „Armonie“ v god sv. Petra poslalo sv. Očetu 5.000 tolarjev s prošnjo, de naj si 2.000 tol. tega zneska odločijo za kelih, ki ga je kralj odrekel. — Škofija Laval na Francoskim, ki ima le 350.000 duš, je od Binkoš 18.200 tol. nabrala za sv. Očeta. Mali in revni kanton Wallis na Švicarskim je dal blizo 5.000 fr.; odbor v London-u je poslal že nekaj tavžent funtov šterlingov v Rim; nadškofija je darovala 2. in 3. kvatre 17.000 gld. itd.

Duhovske zadeve.

V goriški nadškofii pride čast. g. Andrej Juh za administratorja v Kožbano, — č. g. Jož. Ceriani za kaplana v Sdravšino, — č. g. Peter Fabris za duhovn. pomočnika in učitelja v Chiopris; — č. g. Jan. Delconte bo zavolj deržinskih okoliščin doma bival.

V ljubljanski škofii. Umerla sta vv. čč. gospoda: Blaž Kersnik, fajmošter v pokoji, 7. t. m. v Selcah; — in Anton Martinec, mestni fajmošter v Loki, 8. t. m. Škofja Loka je tedaj 10. razpisana.

Pogovori z gg. dopisovavci.

Slav. vred. „Hlasovinu“: S hvaležnostjo liste prejeli; upamo de Vam tudi Dan. dohaja. — G. O.: Slava Vaši čisti Modrici, s ktero Slovenijo in svojo mladost postavljujete! Niste je še skalili in zanesljivo je ne bote. Prosimo večkrat kaj. — G. R.: Spis bo prišel na versto; Vaše prizadevanje je hvale vredno. — G. V.: Za zdaj se je nekaj zajezilo, pa precej prihodnjič dalje. — G. Bl. S. na G.: Hvala za popis! Kar pa zastran Velehrada in ss. Ciril-Metoda podob pišete, je g. J. St. v posled. listu (štev. 16.) obširno razložil. — Gg. F. in K.: Nove ude ss. Ciril-Metoda hvaležno prejeli. — Gg. V. v K. in B. v V.: Serčna hvala! — G. F.: Vse sprejeli; tudi naslednjič naročeni reči bomo opravili. — G. Kl.: Prav tako! — G. J. M. na R.: Bomo poskerbeli. Hvala za dopis. — G. L.: Prav lepa hvala! tode več za zdaj nismo mogli, ker je bilo prepozno.